JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PEDRO CRUZ VILLALÓN
8 päivänä syyskuuta 2015 [1]

Asia C-297/14

Rüdiger Hobohm
vastaan
Benedikt Kampik Ltd & Co. KG,
Benedikt Aloysius Kampik
ja
Mar Mediterraneo Werbe- und Vertriebsgesellschaft für Immobilien SL

(Ennakkoratkaisupyyntö – Bundesgerichtshof (Saksa))

Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alue — Oikeudellinen yhteistyö siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa — Asetus (EY) N:o 44/2001 — Toimivalta kuluttajien tekemien sopimusten osalta — 15 artiklan 1 kohdan c alakohta — Toiseen jäsenvaltioon suunnattu toiminta — Kuluttajan jäsenvaltioon suunnatun kaupallisen toiminnan tai elinkeinotoiminnan käsite — Toimeksiantosopimus, jonka tarkoituksena on sellaisen taloudellisen tuloksen toteutuminen, johon on pyritty kuluttajan jäsenvaltioon suunnatun elinkeinotoiminnan piirissä tehdyllä aiemmalla sopimuksella

1. Bundesgerichtshofin esittämä ennakkoratkaisupyyntö koskee sitä, voidaanko asetukseen (EY) N:o 44/2001 [2] sisältyvää kuluttajasopimuksia koskevaa oikeuspaikkasäännöstä soveltaa tilanteessa, jossa on ensin tehty ja pantu täytäntöön Espanjassa sijaitsevan kiinteistön hankintaa koskeva välityssopimus osana toimintaa, jonka elinkeinonharjoittaja on suunnannut Saksaan mainostamalla, minkä jälkeen on tehty toimeksiantosopimus, jolla on ratkaistu tietyt kyseisen kiinteistön kauppasopimukseen liittyneet ongelmat.

2. Käsiteltävä asia tarjoaa unionin tuomioistuimelle uuden tilaisuuden lausua Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan tulkinnasta; kyseistä säännöstä on tulkittu oikeuskäytännössä jo useaan kertaan muiden muassa tuomiossa Pammer ja Hotel Alpenhof, [3] tuomiossa Mühlleitner, [4] tuomiossa Emrek [5] ja tuomiossa Maletic. [6]

3. Toisin kuin luettelemissani tuomioissa, joissa unionin tuomioistuin lausuu mainituista säännöksistä kulloinkin yhden sopimuksen yhteydessä, nyt käsiteltävässä asiassa on erikoista se, että siinä on kyse useista eri palveluihin liittyvistä ja eri ajankohtina tehdyistä sopimuksista, jotka kuitenkin tietyllä tavalla liittyvät toisiinsa. Kuten jo mainitsin, kansallinen tuomioistuin tiedustelee unionin

1 — Alkuperäinen kieli: espanja.

2 — Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden 22.12.2000 annettu neuvoston asetus (EYVL 2001, L 12, s. 1) (jäljempänä Bryssel I -asetus). Mainittu asetus on 10.1.2015 lähtien korvattu tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1).

3 — C-585/08 ja C-144/09, EU:C:2010:740.

4 — C-190/11, EU:C:2012:542.

5 — C-218/12, EU:C:2013:666.

6 — C-478/12, EU:C:2013:735.

tuomioistuimelta erityisesti sitä, voiko kuluttaja nostaa kotipaikkansa tuomioistuimessa elinkeinonharjoittajaa vastaan kanteen sopimuksesta, joka tosin ei suoraan kuulu sopimuskumppanin toiminnan piiriin, joka on suunnattu siihen jäsenvaltioon, jossa kuluttajan kotipaikka on, mutta jonka tarkoituksena on kuitenkin sellaisen taloudellisen tuloksen toteutuminen, johon on pyritty osapuolten välillä aiemmin tehdyllä tällaisen toiminnan piiriin kuuluvalla sopimuksella.

4. Käsiteltävän asian tarkastelussa keskitytään erityisesti kysymykseen siitä, voidaanko Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädettyjen vaatimusten katsoa täyttyvän sellaisten kahden peräkkäin tehdyn kuluttajasopimuksen välisessä suhteessa, jotka tosin liittyvät kiinteästi toisiinsa mutta joista ainoastaan ensimmäinen kuuluu suoraan sellaisen toiminnan piiriin, jota elinkeinonharjoittaja on mainostamalla suunnannut siihen valtioon, missä kuluttajan kotipaikka on.

I **Asiaa koskevat oikeussäännöt**

5. Bryssel I -asetuksen johdanto-osan 11, 12, 13 ja 15 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(11) Tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden on oltava hyvä, ja niiden on perustuttava periaatteeseen, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin määräytyy pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella, ja vastaajan kotipaikan tuomioistuin on aina toimivaltainen, lukuun ottamatta joitakin tarkoin rajattuja tapauksia, joissa riidan kohteen tai osapuolten sopimusvapauden vuoksi jokin muu liittymäperuste on oikeutettu. Oikeushenkilöiden kotipaikka olisi määriteltävä itsenäisesti yhteisten sääntöjen avoimuuden lisäämiseksi ja toimivaltaristiriitojen välttämiseksi.

(12) Asianmukaisen lainkäytön helpottamiseksi tai tuomioistuimen ja riita-asian läheisen yhteyden vuoksi tulisi olla vaihtoehtoisia toimivaltaperusteita vastaajan kotipaikan mukaan määräytyvän toimivaltaperusteen lisäksi.

(13) Vakuutus-, kuluttaja- ja työsopimusten osalta heikompaa osapuolta olisi suojeltava hänen etujensa kannalta suotuisammilla tuomioistuimen toimivaltaa koskevilla säännöksillä kuin mitä yleiset säännökset edellyttävät.

(15) Lainkäytön yhdenmukaisuus edellyttää, että rinnakkaiset oikeudenkäynnit saadaan mahdollisimman vähiin ja on varmistettava, ettei kahdessa jäsenvaltiossa anneta keskenään ristiriitaisia tuomioita. Olisi säädettävä selkeästä ja tehokkaasta järjestelmästä vireilläolon ja yhdessä käsiteltävien kanteiden ratkaisemiseksi sekä vireilletuloajankohdan määrittämisessä esiintyvien kansallisten erojen välttämiseksi. Kyseinen päivämäärä olisi tämän asetuksen soveltamiseksi määritettävä itsenäisesti.”

6. Toimivallan määrittämistä koskevat säännöt on esitetty Bryssel I -asetuksen II luvussa. II luvun 1 jakson ”Yleisiin säännöksiin” sisältyvän 2 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”kanne henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimissa”, jollei kyseisen asetuksen säännöksistä muuta johdu.

7. Bryssel I -asetuksen 3 artiklan, joka on samassa jaksossa, 1 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa ainoastaan tämän luvun 2–7 jakson säännösten nojalla.”

8. Bryssel I -asetuksen II luvun 4 jakso, jossa ovat 15–17 artikla, koskee toimivaltaa kuluttajansuojaa koskevissa riita-asioissa. Asetuksen 15 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Kun asia koskee henkilön, jäljempänä ’kuluttaja’, sellaista tarkoitusta varten tekemää sopimusta, jota ei voida pitää hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvänä, tuomioistuimen toimivalta määräytyy tämän jakson säännösten mukaisesti, jollei 4 artiklan ja 5 artiklan 5 kohdan säännöksistä muuta johdu

– –

c) kaikissa muissa tapauksissa, jos sopimus on tehty henkilön kanssa, joka harjoittaa kaupallista tai elinkeinotoimintaa siinä jäsenvaltiossa, missä kuluttajan kotipaikka on, tai joka millä keinoin tahansa suuntaa tällaista toimintaa kyseiseen jäsenvaltioon tai useisiin valtioihin kyseinen jäsenvaltio mukaan lukien, ja sopimus kuuluu kyseisen toiminnan piiriin.”

9. Bryssel I -asetuksen 16 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”kuluttaja voi nostaa kanteen toista sopimuspuolta vastaan joko sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, missä tämän kotipaikka on, tai sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kuluttajan kotipaikka on”.

II **Tosiseikat ja pääasian oikeudenkäynti**

10. Ennakkoratkaisupyyntö on esitetty riita-asiassa, jossa kantajana ja Revision-valittajana on Rüdiger Hobohm ja jossa vastaajina ja Revision-vastapuolina ovat Benedikt Kampik LTD & Co. KG, Benedikt Aloysius Kampik (jäljempänä Kampik) ja Mar Mediterraneo Werbe- und Vertriebsgesellschaft für Immobilien S.L. (jäljempänä Mar Mediterraneo).

11. Kampik välitti vuonna 2005 Hobohmille Kampik Immobilien KG:n puolesta osto-optiosopimuksen asunnon hankkimisesta saksalaiselta rakennuttajalta Denian kunnassa Espanjassa sijaitsevasta vielä rakennettavasta lomakylästä. Lomakylää markkinointiin saksankielisellä esitteellä muun muassa Saksassa. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että vastapuolet harjoittivat Internetissä mainostoimintaa, jonka yhteydessä ne tarjosivat kiinteistökauppojen välittämistä Espanjassa. [7]

12. Valittaja ja hänen aviopuolisonsa tekivät vuonna 2006 rakennuttajan kanssa optiosopimuksessa tarkoitetun kauppasopimuksen. Ostajien maksettua kaksi ensimmäistä kauppahinnan maksuerää, joiden suuruus oli yhteensä 62 490 euroa, myyjä joutui vuonna 2008 taloudellisiin vaikeuksiin siten, että lomakylän valmistuminen vaarantui.

13. Kampik tarjoutui valittajalle huolehtimaan siitä, että asunnosta tulisi muuttovalmis. Valittaja ja hänen aviopuolisonsa lähtivät tämän johdosta Espanjaan ja antoivat siellä Kampikille notaarin vahvistaman valtakirjan heidän etujensa turvaamiseksi vuonna 2006 tehdyn kiinteistökauppasopimuksen osalta. Valittaja siirsi Kampikille haltijasekin, jonka suuruus oli 27 647 euroa ja joka oli osa kolmatta kauppahinnan maksuerää. Kampik siirsi sekin Mar Mediterraneon tilille. Valittaja maksoi Kampikille vuonna 2009 vielä 1 448,72 euroa, jotka tämä sanomansa mukaan tarvitsi valittajan nimissä otetun kiinnityksen vapauttamiseksi. Kiinnitystä ei tosiasiassa vapautettu.

7 — Bundesgerichtshof ei kyseenalaista tosiseikat tutkineen tuomioistuimen päätelmää, jonka mukaan Espanjaan sijoittautuneen vastapuolen harjoittama välitystoiminta on suunnattu Saksaan, ja mainitsee joitakin tähän viittaavia seikkoja, kuten sen, että vastapuoli tarjoaa palveluja Internetissä saksan kielellä, ilmoittaa sähköpostiosoitteen, jonka verkkotunnus on ”.de”, ilmoittaa Back Officelleen berliiniläisen puhelinnumeron ja käyttää saksankielisiä esitteitä.

14. Sen jälkeen, kun osapuolten välille oli syntynyt erimielisyyksiä rakennuttajan maksukyvyttömyyden yhteydessä, valittaja ja hänen aviopuolisonsa peruuttivat Kampikille annetun valtakirjan. Valittaja vaati vastapuolia maksamaan takaisin luovutetut rahat. Landgericht, jossa valittaja on nostanut kanteen ja jonka toimialueella valittajan kotipaikka sijaitsee, jätti kanteen tutkimatta sillä perusteella, ettei sillä ollut alueellista toimivaltaa. Sen ratkaisusta tehty valitus ei menestynyt, ja Hobohm hakee nyt uudelleen muutosta Revision-valituksella ennakkoratkaisua pyytäneestä tuomioistuimesta.

III **Ennakkoratkaisukysymykset ja asian käsittely unionin tuomioistuimessa**

15. Bundesgerichtshof on esittänyt unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Voiko kuluttaja nostaa – – asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan toisen osan, luettuna yhdessä 16 artiklan 1 kohdan toisen osan kanssa, nojalla kanteen sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä hänen kotipaikkansa on, sellaista sopimuskumppaniaan vastaan, joka harjoittaa kaupallista toimintaa tai elinkeinotoimintaa toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, jos kanteen perustana oleva sopimus ei tosin suoraan kuulu sopimuskumppanin tällaisen toiminnan piiriin, joka on suunnattu siihen jäsenvaltioon, missä kuluttajan kotipaikka on, mutta sopimuksen tarkoituksena on kuitenkin sellaisen taloudellisen tuloksen toteutuminen, johon on pyritty osapuolten välillä aiemmin tehdyllä ja jo täysin täytetyllä toisella edellä mainittujen säännösten soveltamisalaan kuuluvalla sopimuksella?”

16. Italian, Portugalin ja Sveitsin hallitukset sekä Euroopan komissio esittivät kirjallisia huomautuksia unionin tuomioistuimelle.

IV **Ennakkoratkaisukysymys**

A *Unionin tuomioistuimelle esitetyt huomautukset*

17. Kaikki unionin tuomioistuimelle kirjallisia huomautuksia esittäneet osapuolet Italian hallitusta lukuun ottamatta katsovat, että Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa sovelletaan nyt käsiteltävään asiaan.

18. Portugalin hallitus huomauttaa, että vaikka vuonna 2005 tehty ensimmäinen sopimus päättyi kauppasopimuksen tekemiseen niin, ettei vuonna 2008 tehty toimeksiantosopimus ole suoraan yhteydessä vastapuolten Internetissä ilmoittelemaan toimintaan, nämä kaksi sopimusta liittyvät kuitenkin suoraan toisiinsa, koska toimeksiantosopimusta, jolla on tarkoitus ratkaista myynnin jälkeen ilmenneet ongelmat, ei olisi olemassa ilman aiempaa välityssopimusta. Näin ollen valittajan kuuluu saada suojaa myös toimeksiantosopimuksen osalta, koska sen tekeminen liittyy läheisesti vastapuolten kanssa tehtyyn ensimmäiseen sopimukseen. Portugalin hallitus katsoo unionin tuomioistuimen tuomioon Emrek [8] viitaten, että sellaisten uusien edellytysten asettaminen, joista asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ei säädetä – kuten edellytyksen, jonka mukaan väline, jota on käytetty kaupallisen toiminnan tai elinkeinotoiminnan suuntaamiseen kuluttajan kotipaikan jäsenvaltioon, on syy-yhteydessä sopimuksen tekemiseen kuluttajan kanssa –, olisi vastoin kyseisellä säännöksellä tavoiteltua päämäärää. Sitä, että toimeksiantosopimus on saanut alkunsa vastapuolten toiminnan suuntaamisesta Saksaan, on kuitenkin pidettävä osoituksena siitä, että siihen sovelletaan asetuksen 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan toista osaa. Portugalin hallitus ehdottaa, että ennakoratkaisukysymykseen vastataan myöntävästi.

8 — C-218/12, EU:C:2013:666.

19. Euroopan komissio muistuttaa, että Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohta on poikkeus pääsääntöön vastaajan kotipaikan tuomioistuimen toimivallasta ja että sitä on näin ollen tulkittava suppeasti, ja korostaa, että tähän säännökseen sisältyviä käsitteitä kuuluu tulkita itsenäisesti, ja tällöin on otettava huomioon erityisesti asetuksen järjestelmä ja tavoitteet. Portugalin hallituksen tapaan komissio vetoaa siihen, että vastapuolen Saksaan suuntaama välitystoiminta on syy-yhteydessä myöhemmän kauppasopimuksen ja toimeksiantosopimuksen tekemiseen. Näin ollen vastapuolen välitystoiminnan ja toimeksiantosopimuksen tekemisen välillä on kiinteä asiallinen yhteys. Aiempi välityssopimus ja toimeksiantosopimus liittyvät erottamattomasti toisiinsa, minkä vuoksi kuluttajasopimuksia koskevaa oikeuspaikkasäännöstä ei ole perusteltua soveltaa ainoastaan ensiksi mainittuun vaan myös jälkimmäiseen sopimukseen. Komissio myös katsoo, että tällainen tulkinta on tuomion Maletic[9] mukainen. Kuluttajan kotipaikan tuomioistuimen ennustettavuuden vaatimuksesta komissio huomauttaa, että vastapuolen on täytynyt voida kohtuullisesti ennakoida, että toimeksiantosopimukseen sovelletaan samoja sääntöjä kuin sen aiemmin tekemään välityssopimukseen, koska nämä sopimukset liittyvät erottamattomasti toisiinsa.

20. Sveitsin hallitus huomauttaa, että sopimuksen on Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti koskettava palvelua, jota tarjotaan kyseisen kaupallisen toiminnan piirissä, myös silloin, kun elinkeinonharjoittajan myynninedistämistoiminta, jolla toimintaa suunnataan siihen valtioon, missä kuluttajan kotipaikka on, ei liity tähän nimenomaiseen kaupalliseen toimintaan: kyseinen säännös siis kattaa myös palvelut, jotka tosin eivät sisälly elinkeinonharjoittajan tavanomaisesti tarjoamiin palveluihin mutta joilla kuitenkin on riittävä asiallinen yhteys sen tavanomaiseen toimintaan ja joita tarjotaan samojen yritysrakenteiden sisällä. Lisäksi kaikkiin sellaisiin palveluihin, joilla voi olla yhteys tiettyyn kaupalliseen toimintaan, olisi periaatteen ja käytännön syistä sovellettava samoja sääntöjä. Sveitsin hallitus huomauttaa erityisesti, että kuluttajansuojan vaatimus on väljempi palveluissa, joita elinkeinonharjoittaja ei muodollisesti tarjoa, koska tällaisia palveluja ei tarjota yleisesti ennalta määräämättömälle joukolle asiakkaita vaan erikseen yksittäiselle asiakkaalle: niiden tapauksessa palveluntarjoaja on tietoinen siitä, että sen sopimuspuolena on kansalainen, jonka kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa.

21. Muista unionin tuomioistuimelle esitetyistä kirjallisista huomautuksista poikkeavan kannan omaksunut Italian hallitus korostaa, että 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava suppeasti, koska se on poikkeus pääsääntöön. Kiinteistön hankinnan ja myöhemmän toimeksiantosopimuksen välinen yhteys ei oikeuta sen ja saman asetuksen 16 artiklan 1 kohdan soveltamista jälkimmäiseen sopimukseen. Vaikka Italian hallitus myöntää, että edellä mainittua erityistoimivaltaa voidaan laajentaa tapauksissa, joissa liitännäisellä sopimuksella on vaadittava oikeudellinen syy-yhteys pääsopimukseen, tämä ei päde sopimuksiin, joiden välillä on ainoastaan taloudellinen tai käytännöllinen yhteys, kuten nyt käsiteltävässä asiassa. Jos katsottaisiin toisin, laajentava tulkinta johtaisi tosiseikkojen keinotekoiseen luomiseen, jonka ainoana tarkoituksena on horjuttaa tavanomaisia kansainvälisiä toimivaltasääntöjä.

9 — C-478/12, EU:C:2013:735.

B *Tarkastelu*

1. Alustavat huomautukset ja ennakkoratkaisukysymyksen uudelleenmuotoilu

22. Kuten jo mainittiin, Bundesgerichtshof tiedustelee, onko Bryssel I -asetuksen 16 artiklan 1 kohdan kuluttajasopimuksia koskevaa erityistä oikeuspaikkasäännöstä mahdollista soveltaa sellaisen kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välisen sopimuksen tapauksessa, joka ei suoraan kuulu toimintaan, jota elinkeinonharjoittaja suuntaa mainostamalla kuluttajan kotipaikan jäsenvaltioon kyseisen asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti, mutta joka kuitenkin liittyy läheisesti samojen sopimuspuolten välillä aiemmin tehtyyn sopimukseen, joka kyllä selvästi täyttää viimeksi mainitun säännöksen edellytykset.

23. Jäljempänä esittämistäni syistä katson, että ennakkoratkaisukysymys on tarpeen muotoilla uudelleen, jotta unionin tuomioistuin voi antaa siihen hyödyllisen vastauksen.

24. Ennen sitä on kuitenkin aiheellista esittää joitakin yleisiä huomautuksia.

25. Nyt tarkasteltavassa asiassa esille tulleita ongelmia ratkaistaessa on välttämättä pidettävä lähtökohtana Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan sanamuotoa. Unionin tuomioistuin on aiemminkin tulkinnut tätä säännöstä oikeuskäytännössään ja todennut useaan kertaan, että sitä sovelletaan tilanteessa, jossa kolme edellytystä on täyttynyt kumulatiivisesti. [10]

26. Ensimmäinen edellytys on, että yksi sopimuspuolista on kuluttaja, joka toimii asiayhteydessä, jota ei voida pitää hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvänä. [11] Nyt käsiteltävässä asiassa on kiistatonta, että Hobohm on toiminut yksityishenkilönä ja pääasian vastapuolet ovat toimineet elinkeinonharjoittajina.

27. Toiseksi kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä on oltava tosiasiassa tehty sopimus. [12] Tältä osin ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee selvästi, että Hobohmin pariskunta ja Kampik tekivät riidanalaisen toimeksiantosopimuksen vuonna 2008. Muista pääasian vastapuolista on todettava Bundesgerichtshofin mainitsevan nimenomaisesti, että Revision-valitusvaiheessa on merkityksetöntä, ovatko valittajan väitteet riittäviä kaikkia vastapuolia vastaan esitetyn sopimusoikeudellisen vaatimuksen perustelemiseksi, koska muutoksenhakutuomioistuin ei ole tarkastellut valittajan väitteiden paikkansapitävyyttä. Tästä syystä Bundesgerichtshof katsoo ennakkoratkaisukysymyksen olevan samalla tavalla merkityksellinen kaikkien vastapuolten osalta, koska valittajalla saattaa olla sopimusperusteisia oikeuksia jokaiseen nähden. Nämä seikat huomioon ottaen katson, ettei unionin tuomioistuimen tehtävä ole nyt käsiteltävässä asiassa lausua siitä, onko valittajalla ollut sopimussuhde kyseisten kolmen vastapuolen kanssa.

28. Kolmanneksi tällaisen sopimuksen on kuuluttava johonkin 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista ryhmistä, [13] ja nyt käsiteltävässä asiassa merkityksellinen ryhmä mainitaan kyseisen säännöksen c alakohdassa, [14] jota on jo tulkittu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä.

10 — Tuomio Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165), 30 kohta ja tuomio Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37), 23 kohta.

11 — Kuluttajan käsitteestä Brysselin yleissopimuksen ja Bryssel I -asetuksen yhteydessä ks. tuomio Shearson Lehman Hutton (C-89/91, EU:C:1993:15); tuomio Gabriel (C-96/00, EU:C:2002:436); tuomio Gruber (C-464/01, EU:C:2005:32) ja tuomio Česká spořitelna, (C-419/11, EU:C:2013:165).

12 — Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165), 30 kohta. Edellytyksestä, jonka mukaan kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä on oltava sopimus, ks. viimeksi tuomio Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37), 29 kohta.

13 — Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165), 30 kohta.

14 — Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan a alakohdassa (”jos sopimus koskee irtaimen kauppaa ja hinta on suoritettava maksuerissä”) ja sen b alakohdassa (”jos sopimus koskee lainaa, joka on maksettava takaisin erissä, tai muuta luottoa, joka on tarkoitettu irtaimen tavaran kaupan rahoittamiseen”) mainituilla ryhmillä ei ole merkitystä asian kannalta.

29. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kyseistä säännöstä sovelletaan, kun kaksi erityistä edellytystä täyttyy. Ensinnäkin vaaditaan, että elinkeinonharjoittaja joko harjoittaa toimintaa siinä jäsenvaltiossa, missä kuluttajan kotipaikka on, tai millä keinoin tahansa suuntaa toimintaa kyseiseen jäsenvaltioon – tai useisiin valtioihin, kyseinen jäsenvaltio mukaan lukien. Toiseksi edellytetään, että riidanalainen sopimus kuuluu kyseisen toiminnan piiriin. [15]

30. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, ettei vuonna 2008 tehty toimeksiantosopimus yksinään tarkasteltuna täytä Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan toisen osan edellytyksiä etenkään siksi, että toimeksiantosopimuksen kattama toimeksianto ei voinut kuulua Saksaan suunnatun kiinteistönvälitystoiminnan piiriin. Kyseinen tuomioistuin on kuitenkin taipuvainen katsomaan, että välityssopimuksen ja toimeksiantosopimuksen välinen yhteys on riittävän kiinteä, jotta kyseisessä säännöksessä mainittujen vaatimusten voidaan katsoa täyttyvän, ja se vetoaa tässä teleologiseen tulkintaan ja korostaa vastapuolten Saksaan suuntaaman, ensimmäiseen välityssopimukseen johtaneen toiminnan ja toimeksiantosopimuksen tekemisen välistä syy-yhteyttä. Bundesgerichtshof katsoo, että kummallakin sopimuksella pyritään samaan päämäärään – siihen, että asunto saadaan omistukseen ja sitä voidaan tosiasiallisesti käyttää –, minkä vuoksi näitä kahta oikeussuhdetta on tarkasteltava kokonaisuutena.

31. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa erityisesti, että vaikkei syy-yhteys olekaan välttämätön soveltamisedellytys, sitä on tuomion Emrek [16] mukaan pidettävä viitteenä ”suunnatusta toiminnasta”. Bundesgerichtshof on kuitenkin epävarma siitä, voidaanko tällainen tulkinta hyväksyä, koska vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on välttämättä tulkittava suppeasti.

32. Tässä vaiheessa on tarpeen huomauttaa, että ennakkoratkaisukysymys, siinä muodossa kuin Bundesgerichtshof sen esittää, koskee mahdollisuutta soveltaa Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ”irrallaan” näiden kahden edellytyksen täyttymisestä. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee, voidaanko Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa silloin, kun elinkeinonharjoittaja suuntaa toimintaa kuluttajan jäsenvaltioon, soveltaa sopimukseen, jota ei ole tehty mainitun toiminnan vaan sellaisen toiminnan piirissä, jota kyseinen elinkeinonharjoittaja ei suuntaa suoraan kuluttajan jäsenvaltioon, jos kyseisellä sopimuksella on asiallinen yhteys aiemmin tehtyyn sopimukseen.

33. Tästä on tarpeen huomauttaa, että Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdasta ilmenee selvästi siinä mainittujen kahden edellytyksen liittyvän erottamattomasti toisiinsa, ja tämä edellyttää, että sopimus kuuluu sen toiminnan piiriin, jota elinkeinonharjoittaja suuntaa kuluttajan jäsenvaltioon. Ennakkoratkaisukysymys siinä sanamuodossa kuin kansallinen tuomioistuin on sen esittänyt johtaisi siten väistämättä kieltävään vastaukseen.

34. Jotta voitaisiin antaa hyödyllinen vastaus, katson aiheelliseksi muotoilla ennakkoratkaisukysymyksen uudelleen, koska sekä itse ennakkoratkaisupyyntö että unionin tuomioistuimelle esitetyt kirjalliset huomautukset koskevat nimenomaan suunnatun toiminnan käsitteen tulkintaa.

15 — Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542), 36 kohta.

16 — C-218/12, EU:C:2013:666.

35. Näistä syistä ennakkoratkaisukysymys voidaan mielestäni muotoilla uudelleen seuraavasti: ”Voidaanko Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan toista osaa luettuna yhdessä 16 artiklan 1 kohdan toisen osan kanssa tulkita niin, että kyseistä säännöstä sovelletaan sopimukseen, jonka tarkoituksena on sellaisen taloudellisen tuloksen toteutuminen, johon on pyritty sopimuspuolten välillä aiemmin tehdyllä ja jo täytetyllä sopimuksella, joka kuuluu elinkeinonharjoittajan siihen jäsenvaltioon, missä kuluttajan kotipaikka on, suuntaaman kaupallisen toiminnan tai elinkeinotoiminnan piiriin?”

2. Suunnatun toiminnan käsite ja viite syy-yhteydestä

36. Suunnatun toiminnan käsitettä ei ole määritelty Bryssel I -asetuksessa, ja sen tulkintaa tarkasteltaessa on ensinnäkin muistettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan Bryssel I -asetuksen käsitteitä on tulkittava itsenäisesti, ja tällöin perustana on käytettävä lähtökohtaisesti Bryssel I -asetuksen järjestelmää ja tavoitteita.[17] Näihin tavoitteisiin kuuluu saman asetuksen johdanto-osan 13 perustelukappaleesta ilmenevällä tavalla ja erityisesti 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan osalta kuluttajan suojeleminen, sillä häntä pidetään elinkeinonharjoittajana toimivaa sopimuskumppaniaan heikompana ja juridisesti kokemattomampana sopimuspuolena,[18] sekä ”rinnakkaisten oikeudenkäyntien saa[minen] mahdollisimman vähiin [sen varmistamiseksi], ettei kahdessa jäsenvaltiossa anneta keskenään ristiriitaisia tuomioita”.[19]

37. On myös tarpeen huomauttaa unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenevän, että vaikka on totta, että asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdalla ja 16 artiklalla pyritään suojaamaan kuluttajaa, tämä ei merkitse sitä, että suoja olisi absoluuttista.[20] Kuten myös Bundesgerichtshof korostaa, 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan luonne poikkeussäännöksenä Bryssel I -asetuksen järjestelmässä on esteenä kuluttajansuojan tavoitteen laajalle tulkinnalle. Asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohta ”on poikkeus sekä toimivaltaa koskevasta pääsäännöstä, josta säädetään asetuksen N:o 44/2001 2 artiklan 1 kohdassa ja jonka mukaan toimivalta on sen jäsenvaltion tuomioistuimilla, jossa vastaajan kotipaikka on, että siitä säännöstä, joka koskee erityistä toimivaltaa sopimusasioissa, josta säädetään saman asetuksen 5 artiklan 1 alakohdassa ja jonka mukaan toimivaltainen on sen paikkakunnan tuomioistuin, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai on täytettävä”.[21] Näin ollen on Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava suppeasti.[22]

38. Nämä näkökohdat huomioon ottaen on selvää, että Bryssel I -asetuksen 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kuluttajasopimuksia koskevan oikeuspaikkasäännöksen soveltaminen joka tapauksessa ja yksinomaan sillä perusteella, että sopimuksella, joka ei itsessään täytä mainitun asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuja vaatimuksia, on asiallinen yhteys samojen osapuolten tekemään aiempaan sopimukseen, merkitsisi kyseisen säännöksen laajentavaa tulkintaa, joka on hylättävä, koska kuluttajasopimuksia koskeva erityinen oikeuspaikkasääntö on poikkeus Bryssel I -asetuksen yleiseen järjestelmään.[23]

17 — Ks. esimerkiksi tuomio Pammer ja Hotel Alpenhof (C-585/08 ja C-144/09, EU:C:2010:740), 55 kohta; tuomio Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542), 28 kohta ja tuomio Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165), 25 kohta.

18 — Ks. muiden muassa tuomio Ilsinger (C-180/06, EU:C:2009:303), 41 kohta; tuomio Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542), 29 kohta ja tuomio Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165), 33 kohta.

19 — Ks. Bryssel I -asetuksen johdanto-osan 15 perustelukappale ja tuomio Maletic (C-478/12, EU:C:2013:735), 30 kohta.

20 — Tuomio Pammer ja Hotel Alpenhof (C-585/08 ja C-144/09, EU:C:2010:740), 70 kohta.

21 — Tuomio Pammer ja Hotel Alpenhof (C-585/08 ja C-144/09, EU:C:2010:740), 53 kohta; tuomio Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542), 26 kohta ja tuomio Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165), 26 kohta.

22 — Ks. myös Brysselin yleissopimuksen osalta muiden muassa tuomio Shearson Lehman Hutton (C-89/91, EU:C:1993:15), 16 kohta; tuomio Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337), 13 kohta ja tuomio Gruber (C-464/01, EU:C:2005:32), 32 kohta.

23 — Unionin tuomioistuin on hylännyt laajan tulkinnan myös edellytyksestä, jonka mukaan kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä on oltava tosiasiassa tehty sopimus, sillä se on todennut, että tätä edellytystä ”ei voida tulkita siten, että kyseinen edellytys täyttyisi myös silloin, kun kyse on sopimusketjusta, jonka mukaisesti kyseinen elinkeinonharjoittaja siirtää tiettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia kuluttajalle”. Tuomio Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37), 30 kohta.

39. Katson kuitenkin jäljempänä esittämistäni syistä, että asiallisen syy-yhteyden olemassaolo voi olla yksi niistä seikoista, joiden perusteella kansallinen tuomioistuin voi todeta, että kyseessä on Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu kuluttajan jäsenvaltioon ”suunnattu toiminta”.

40. Tästä kysymyksestä on huomautettava unionin tuomioistuimen vahvistaneen tuomiossa Emrek, että vaikka syy-yhteyden olemassaoloa ei olekaan sisällytettävä Bryssel I -asetuksen 15 asetuksen 1 kohdan c alakohdan soveltamisedellytyksiin,[24] sitä voidaan hyvin pitää viitteenä ”suunnatusta toiminnasta” samalla tavalla kuin yhteyden ottamista etäteitse niin, että sen seurauksena kuluttaja sitoutuu etäsopimussuhteeseen.[25]

41. Tämä oikeuskäytäntöviittaus liittyy kuitenkin asian Emrek erityisolosuhteisiin, ja siinä asiayhteys, jossa syy-yhteys ilmeni, oli perustavalla tavalla erilainen kuin tässä. Mainitussa asiassa nimittäin tarkasteltiin, voidaanko syy-yhteyttä pitää Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan ehdottomana soveltamisedellytyksenä, jonka puuttuminen voisi olla esteenä sen toteamiselle, että toiminta on ”suunnattu” kuluttajan jäsenvaltioon. Unionin tuomioistuin katsoi tässä asiayhteydessä, että vaikka syy-yhteyttä ei voidakaan pitää sellaisena kirjoittamattomana edellytyksenä, jonka täyttyessä voitaisiin todeta, että toimintaa suunnataan tiettyyn jäsenvaltioon, se voi kuitenkin olla viite tähän suuntaan.

42. Nyt käsiteltävässä asiassa sitä vastoin on kyse tilanteesta, jossa syy-yhteyteen ei vedota mahdollisena esteenä 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan soveltamiselle vaan ainoana seikkana, joka voisi oikeuttaa sen soveltamisen. Tältä osin pääasian olosuhteissa on kiistatonta, että elinkeinotoiminta, jota vastapuoli on mainostamalla suunnannut siihen valtioon, jossa valittajana olevalla kuluttajalla on kotipaikka, ja tämän elinkeinotoiminnan seurauksena tehty sopimus ovat kumpikin seikkoja, joilla on lähes mekaaninen syy-yhteys vuonna 2008 tehtyyn toimeksiantosopimukseen.

43. Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin aivan oikein huomauttaa, tässä ei ole tarkoitus arvioida toimeksiantosopimuksen paikallista ja ajallista syy-yhteyttä pääasian asianosaisten välille ensimmäisessä sopimussuhteessa syntyneeseen luottamussuhteeseen. Kuten Italian hallitus huomauttaa, on selvää, ettei kyse ole sopimuksista, joista toinen on pääsopimus, johon liitännäinen sopimus on vaaditussa oikeudellisessa syy-yhteydessä. Tässä tarkoittamani syy-yhteys, jota pidetään viitteenä ”suunnatusta toiminnasta”, edellyttää sitä, että oikeussuhteiden välillä on vahva sisäinen asiallinen yhteys, joka nyt tarkasteltavassa tapauksessa muodostuu siitä, että toimeksiantosopimuksen tarkoituksena on nimenomaan sellaisen taloudellisen tuloksen toteutuminen, johon on pyritty samojen osapuolten välillä tehdyllä ensimmäisellä sopimuksella.

44. Vaikka syy-yhteyttä voidaankin näin ymmärrettynä pitää yhtenä niistä viitteistä, joiden perusteella vastapuolen elinkeinotoiminnan suuntaamista on mahdollista määrittää, se ei silti ole ainoa seikka, jolla Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan vaatimusten täyttyminen voidaan osoittaa, etenkään silloin, kun syy-yhteys on epäsuora, kuten pääasiassa. Toimeksiantosopimuksen tekeminen ei nimittäin ollut suora seuraus toiminnasta, jota vastapuolena oleva elinkeinonharjoittaja suuntasi mainostamalla siihen jäsenvaltioon, missä kuluttajan kotipaikka on, vaan se oli seuraus kolmannen kanssa tehdyn kauppasopimuksen täyttämisessä ilmenneistä ongelmista.

24 — C-218/12, EU:C:2013:666, 21 kohta.

25 — Ibid., 29 kohta. Kuten jo asiassa Emrek esittämässäni ratkaisuehdotuksessa korostin, ”sopimuksen tekemistä edeltävä valmisteleva toiminta samoin kuin toteen näytetyn syy-yhteyden mahdollinen olemassaolo eivät ole implisiittinen edellytys, joka lisättäisiin niihin edellytyksiin, jotka on nimenomaisesti vahvistettu asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa, mutta ne helpottavat huomattavasti kansallisen tuomioistuimen työtä, kun sen on määritettävä, suunnataanko kaupallista toimintaa tiettyyn jäsenvaltioon”. Ratkaisuehdotus Emrek (C-218/12, EU:C:2013:494), 31 kohta.

45. Kansallisen tuomioistuimen tehtävä on sille esitettyjen seikkojen perusteella arvioida, voidaanko mainitun syy-yhteyden lisäksi osoittaa muita viitteitä, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että kyseessä todella on toiminta, jonka elinkeinonharjoittaja suuntaa siihen jäsenvaltioon, missä kuluttajan kotipaikka on. Näitä viitteitä ovat – ei tosin tyhjentävästi – muun muassa se, miten läheisesti elinkeinonharjoittajan tarjoamat palvelut ja sen ilmoittelulla tai muilla keinoilla kuluttajan kotipaikan jäsenvaltioon suuntaama toiminta liittyvät toisiinsa, se, että elinkeinonharjoittaja tarjoaa toimeksiantopalveluja tavallisesti asiakkaille, joilla on kotipaikka muissa jäsenvaltioissa, ja myös kiinteistönvälityspalveluja näille samoille asiakkaille, ja se, että keskenään hyvin erityyppisiä palveluja tarjotaan samojen yritysrakenteiden sisällä, jolloin kuluttaja ei voi kohtuullisesti ennakoida, että sopimuksiin sovelletaan eri oikeuspaikkasääntöjä.

46. Tällä tavoin turvattaisiin myös Bryssel I -asetuksen johdanto-osan 11 perustelukappaleessa ilmaistu tavoite taata tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuus ja vahvistaa siten unioniin sijoittautuneiden henkilöiden oikeussuojaa. Samalla mahdollistettaisiin se, että kantaja kykenee vaivattomasti yksilöimään sen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi hän voi saattaa asiansa, ja vastaaja kykenee kohtuullisesti ennakoimaan, missä tuomioistuimessa häntä vastaan voidaan nostaa kanne. [26]

47. Edellä esitetyn jälkeen katson aiheelliseksi käsitellä vielä yhtä tarkasteltavaan asiaan liittyvää seikkaa. On nimittäin huomattava, että ennakkoratkaisupyynnössä mainitaan nimenomaisesti, että Kampik ”tarjoutui valittajalle huolehtimaan siitä, että asunnosta tulisi muuttovalmis”, ja että Hobohm ja hänen aviopuolisonsa lähtivät tämän johdosta Espanjaan ja tekivät siellä toimeksiantosopimuksen. Tarkempien tietojen puuttuessa on joka tapauksessa kansallisen tuomioistuimen asia määrittää, ovatko vastapuolet tosiasiallisesti tehneet pääasian valittajalle tarjouksen toimeksiantosopimuksen tekemisestä.

48. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kuitenkin huomauttaa, ettei toimeksiantosopimuksen kohteena olevaan toimintaan liity mitään muita niistä pääosin ilmoitteluun liittyvistä tekijöistä, jotka unionin tuomioistuin on luetellut tuomiossa Pammer ja Hotel Alpenhof, [27] eikä myöskään mitään näitä vastaavia seikkoja.

49. On aiheellista korostaa, ettei Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa edellytetä, että elinkeinonharjoittaja suuntaa toimintaa kuluttajan kotipaikan jäsenvaltioon ilmoittelemalla, [28] vaan siinä nimenomaisesti säädetään tämän voivan tapahtua *millä keinoin tahansa*.

50. Tässä yhteydessä on tarpeen huomauttaa, että tuomion Pammer ja Hotel Alpenhof mukaan ensisijaisia ja ilmeisimpiä seikkoja, joiden avulla voidaan selvittää, suunnataanko toimintaa siihen jäsenvaltioon, missä kuluttajan kotipaikka on, ovat ”kaikki selvät ilmaukset tahdosta hankkia asiakkaiksi kyseisen jäsenvaltion kuluttajia”. [29]

26 — Ks. vastaavasti tuomio Hypoteční banka (C-327/10, EU:C:2011:745), 44 kohta ja tuomio eDate Advertising ym. (C-509/09 ja C-161/10, EU:C:2011:685), 50 kohta.

27 — C-585/08 ja C-144/09, EU:C:2010:740. Näinä seikkoina mainitaan ”kyseessä olevan toiminnan, kuten tietyn matkailutoiminnan, kansainvälinen luonne, puhelinyhteystietojen maininta siten, että ilmoitetaan kansainvälinen suuntanumero, muun päätason verkkotunnuksen kuin sen jäsenvaltion, jossa elinkeinonharjoittajalla on kotipaikka, verkkotunnuksen käyttö, esimerkiksi tunnuksen ’.de’ käyttö, tai tunnusten ’.com’ tai ’.eu’ kaltaisten neutraalien päätason verkkotunnusten käyttö, sellaisten reittien kuvaus, jotka johtavat yhdestä tai useasta muusta jäsenvaltiosta paikkaan, jossa palvelu tarjotaan, sekä sellaisen kansainvälisen asiakaskunnan, joka koostuu asiakkaista, joilla on kotipaikka eri jäsenvaltioissa, maininta erityisesti esittämällä tällaisten asiakkaiden antamaa palautetta” (83 kohta).

28 — Ks. vastaavasti U. Magnus ja S. Mankowski, *Brussels I Regulation*, 2. Tarkistettu painos, (Munich, 2012), s. 380 ja Mankowski, S., ”Zum Begriff des ‘Ausrichtens’ auf den Wohnsitzstaat des Verbrauchers unter Art. 15 Abs. 1 lit. c EuGVVO”, *Verbraucher und Recht*, 2006, s. 289–294.

29 — C-585/08 ja C-144/09, EU:C:2010:740, 80 kohta.

51. Lisäksi jo Brysselin yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen 3 kohdassa,[30] jolla on sama asema ja sama heikomman osapuolen eli kuluttajan suojelemiseen liittyvä tehtävä kuin Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdalla,[31] vahvistettiin, että kuluttajasopimuksia koskevaa erityistä oikeuspaikkasääntöä sovelletaan muiden muassa ja samassa määräyksessä esitetyin rajoituksin sopimuksiin, joiden tekemistä on edeltänyt erityinen *tarjous* tai ilmoittelu siinä valtiossa, jossa kuluttajalla on kotipaikka. Unionin lainsäätäjän selkeä halu ylittää Brysselin yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleessa tarjottu suoja[32] merkitsee, että minkä tahansa keinon käsitteeseen eivät sisälly ainoastaan kaikenlaiset ilmoittelukeinot vaan myös elinkeinonharjoittajan suoraan kuluttajalle esittämät tarjoukset.[33]

52. Tästä kysymyksestä unionin tuomioistuin toteaa niin ikään tuomiossa Pammer ja Hotel Alpenhof, että ”15 artiklan 1 kohdan c alakohdan sanamuodosta on katsottava, että se sisältää ja sillä korvataan edellä mainitut käsitteet ’erityinen tarjous’ ja ’ilmoittelu’ kattamalla, kuten ilmaisu ’millä keinoin tahansa’ osoittaa, monipuolisempi toiminta”.[34]

53. Jos todetaan, että tällainen tarjous on tehty, sitä on siis pidettävä ilmeisen ”selvänä ilmauksena” elinkeinonharjoittajan ”tahdosta” ”suunnata” palvelujaan toisessa jäsenvaltiossa asuvalle kuluttajalle, joka lisäksi on ollut sen asiakkaana yksiselitteisesti toiseen jäsenvaltioon suunnatun toiminnan piiriin kuuluneessa aiemmassa sopimussuhteessa.

54. Edellä esittämäni päätelmät huomioon ottaen katson, että Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan toista osaa luettuna yhdessä 16 artiklan 1 kohdan toisen osan kanssa on pääasian erityisolosuhteissa tulkittava siten, että asiallinen syy-yhteys samojen osapuolten välillä tehtyyn aiempaan sopimukseen voi olla viite siitä, että elinkeinonharjoittajan toiminta on ”suunnattu” siihen jäsenvaltioon, missä kuluttajan kotipaikka on, mikä kansallisen tuomioistuimen kuuluu tarkistaa kaikkien käytettävissään olevien tietojen perusteella.

55. Jos kansallinen tuomioistuin lisäksi toteaa, että elinkeinonharjoittaja on tehnyt kuluttajalle tarjouksen, kyseisen tarjouksen on katsottava sisältyvän käsitteeseen mikä tahansa keino, jolla elinkeinonharjoittaja suuntaa toimintaa jäsenvaltioon, missä kuluttajan kotipaikka on.

30 — Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehty yleissopimus (EUVL 1972, L 299, s. 32; konsolidoitu teksti EYVL 1998, C 27, s. 1).

31 — Tuomio Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165), 28 kohta; tuomio Ilsinger (C-180/06, EU:C:2009:303), 41 kohta; tuomio Pammer ja Hotel Alpenhof (C-585/08 ja C-144/09, EU:C:2010:740), 57 kohta ja tuomio Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542), 29 kohta.

32 — Unionin tuomioistuin on todennut, että sellaisessa tapauksessa, että Brysselin yleissopimuksen määräyksen ja Bryssel I -asetuksen säännöksen sanamuodot ovat tällä tavalla samankaltaisia, on varmistettava jatkuvuus kyseisten asetuksen ja yleissopimuksen tulkinnassa (tuomio Ilsinger, C-180/06, EU:C:2009:303, 58 kohta). Mainitun asetuksen 15 artiklan ja Brysselin yleissopimuksen 13 artiklan sanamuotojen merkittävistä eroista huolimatta on huomattava, että sekä oikeuskäytännössä että lainvalmisteluasiakirjoissa korostetaan, että Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan sanamuoto on muotoiltu väljemmin ja yleisemmin kuin Brysselin yleissopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen, ”jotta voidaan varmistaa parempi kuluttajansuoja ottaen huomioon uudet viestintävälineet ja sähköisen kaupankäynnin kehitys”. Ks. tältä osin tuomio Ilsinger (C-180/06, EU:C:2009:303), 50 kohta; tuomio Pammer ja Hotel Alpenhof (C-585/08 ja C-144/09, EU:C:2010:740), 59 kohta ja tuomio Mühlleitner (C-190/11, EU:C:2012:542), 38 kohta. Ks. myös ehdotus neuvoston asetukseksi tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla, KOM(1999) 348 lopullinen (EYVL 1999, C 376 E, s. 1), 4.2 kohta.

33 — Ks. vastaavasti edellä alaviitteessä 28 mainittu teos Magnus ja Mankowski, s. 380. Brysselin yleissopimuksen käsitteellä ”erityinen tarjous” viitataan ”henkilökohtaisesti kuluttajalle erityisesti asiamiehen tai ovelta ovelle -myyjän tekemiin tarjouksiin”. Tuomio Gabriel (C-96/00, EU:C:2002:436), 44 kohta.

34 — Tuomio Pammer ja Hotel Alpenhof (C-585/08 ja C-144/09, EU:C:2010:740), 61 kohta.

V **Ratkaisuehdotus**

56. Ehdotan edellä esitetyn perusteella, että unionin tuomioistuin vastaa Bundesgerichtshofin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan toista osaa luettuna yhdessä 16 artiklan 1 kohdan toisen osan kanssa on pääasian erityisolosuhteissa tulkittava siten, että asiallinen syy-yhteys samojen osapuolten välillä tehtyyn aiempaan sopimukseen voi olla viite siitä, että elinkeinonharjoittajan toiminta on ”suunnattu” siihen jäsenvaltioon, missä kuluttajan kotipaikka on, mikä kansallisen tuomioistuimen kuuluu tarkistaa käytettävissään olevien tietojen perusteella.

Jos kansallinen tuomioistuin lisäksi toteaa, että elinkeinonharjoittaja on tehnyt kuluttajalle tarjouksen, kyseisen tarjouksen on katsottava sisältyvän käsitteeseen mikä tahansa keino, jolla elinkeinonharjoittaja suuntaa toimintaa jäsenvaltioon, missä kuluttajan kotipaikka on.